

Justitiedepartementet

Yttrande över En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner SOU 2022:2

Läraryrskombundet har fått möjlighet att yttra sig till Justitiedepartementet angående betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner.

Sammanfattning av Läraryrskombundets synpunkter

Läraryrskombundet instämmer i bedömningen att det behövs ett förstärkt straffrättsligt skydd för utbildningspersonal inom skolväsendet. Att hot och våld är ett reellt problem för en betydande andel lärare och skolledare framkom i två rapporter som Läraryrskombundet släppte 2021. Som framhålls i rapporterna är problematiken med hot och våld inte bara ett angrepp på individen utan även på skolan som institution och i förlängningen på vårt demokratiska samhälle. Läraryrskombundet välkomnar därför förslaget att införa två nya brott som ger ett skydd för utbildningspersonal inom skolväsendet motsvarande den reglering som gäller för våld eller hot mot tjänsteman respektive förgripelse mot tjänsteman.

Ett förstärkt straffrättsligt skydd är dock inte hela lösningen. Därutöver behövs ökade finansiella resurser till skolornas förebyggande arbete.

Utredningen i korthet

En särskild utredare har haft i uppdrag att göra en analys av vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och undersöka hur ett sådant skydd bör utformas. Till utredningsuppdraget hörde också att se över regleringen beträffande våld eller hot mot tjänsteman samt ta ställning till om det finns behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd för brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet, särskilt inom ramen för journalistisk verksamhet. Slutligen skulle

3 maj 2022

utredningen ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och om straffskalan för brott mot tystnadsplikt bör skärpas.

Utredningen föreslår att det ska införas två nya brott i brottsbalken. Enligt förslaget ska brotten betecknas våld eller hot respektive förgripelse mot utövare av viss samhällsnyttig funktion. Med utövare av viss samhällsnyttig funktion avses bl.a. utbildningspersonal inom skolväsendet.

Vidare föreslår utredningen att det ska införas ett förstärkt straffrättsligt skydd – i form av en ny straffskärpningsgrund – för att värna de som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik.

Utredningen föreslår också att straffskalan för brott mot tystnadsplikt skärps och att ett nytt brott, benämnt grovt brott mot tystnadsplikt, införs.

Enligt utredningen bör inte bestämmelsen som reglerar våld eller hot mot tjänsteman ändras. Det föreslås inte heller några ändringar i det straffrättsliga tjänstefelsansvaret.

Aktuella lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Läraryrketets synpunkter

Ett förstärkt straffrättsligt skydd för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner

Läraryrketet instämmer i bedömningen att utbildningspersonal inom skolväsendet hör till de yrkesgrupper som behöver ett förstärkt straffrättsligt skydd. Två rapporter från Läraryrketet, som båda släpptes 2021, visade att hot och våld är ett reellt problem för en betydande andel lärare och skolledare. Som framhålls i rapporterna är nämnda problem med hot och våld mer än ett angrepp på individen. Det är även ett angrepp på skolan som institution och i förlängningen på vårt demokratiska samhälle.

Mot den bakgrunden har Läraryrketet förespråkat att lärare och skolledare behöver ha ett förstärkt straffrättsligt skydd när de blir utsatta för hot eller våld i sitt arbete och det bör gälla för alla lärargrupper och skolledare i samtliga delar av deras uppdrag.

Införandet av två nya brott framstår som ett ändamålsenligt sätt att uppnå ett sådant förstärkt straffrättsligt skydd för bl.a. utbildningspersonal. Läraryrketet välkomnar att skyddet föreslås motsvara det som gäller för myndighetsutövning. Vidare tillstyrker Läraryrketet den föreslagna definitionen ”utbildningspersonal inom skolväsendet” och

3 maj 2022

instämmer i bedömningen att det är angeläget att även fånga upp situationer som sker utanför klassrummen där det inte pågår någon undervisning.

Som utredningen anför är det dock inte möjligt att i första hand uppnå ett förstärkt skydd för de föreslagna yrkesgrupperna med hjälp av straffrätten. För lärarnas och skollärans del behövs ökade finansiella resurser för det förebyggande arbetet, stöd till de elever som är i behov av detta, mindre elevgrupper och fler personella resurser i form av andra yrkeskategorier som kan avlasta lärarna.

Övriga avsnitt i betänkandet

Läraryrket har inga invändningar mot utredningens bedömningar och förslag i övrigt.

Läraryrket

Johanna Jaara Åstrand
Ordförande

Hannah Edström
förbundsjurist